

ВИКЛИКИ ІТ-СФЕРИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

ІТ-індустрія відіграє ключову роль в економіці України, займаючи понад 40% у структурі експорту послуг країни [1]. Цей сектор демонструє значний потенціал для зростання та є важливим джерелом валютних надходжень. Однак, починаючи з 2022 року, галузь зіткнулася з низкою викликів, які вплинули на динаміку її розвитку. На рис. 1 наведено динаміку експорту ІТ-послуг

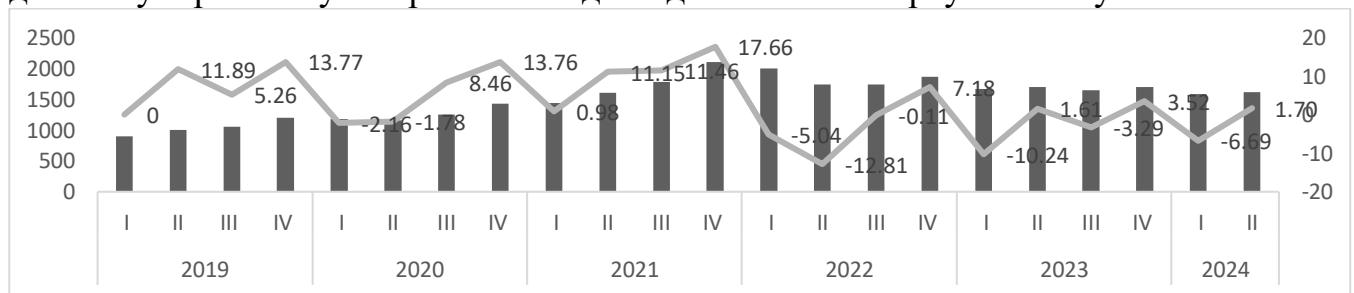

Рис. 1. Квартальна динаміка експорту ІТ-послуг України за 2019-2023 рр. та перші два квартали 2024 р.

Виходячи з рисунку 1 [2], можна помітити загальну тенденцію до зростання експорту до 2022 року з подальшим спадом. Найвищого піку експорт досяг у четвертому кварталі 2021 року, сягнувши 2105 млн доларів США. Однак з початку 2022 року спостерігається спад, який пов'язаний з початком повномасштабної війни в Україні. У 2023 році експорт стабілізувався на нижчому рівні, коливаючись близько 1700 млн доларів на квартал. Перші два квартали 2024 року показують подальше незначне зниження, що свідчить про продовження впливу негативних факторів на галузь.

Глобальне економічне сповільнення та зниження попиту на ІТ-послуги є однією з ключових проблем, з якою стикається українська ІТ-індустрія. Фахівці галузі відзначають, що протягом останніх двох років спостерігається явище, яке суттєво впливає на сферу інформаційних технологій. Керівництво провідних ІТ-компаній підкреслює, що економічне сповільнення в основних світових економіках змушує клієнтів відкладати нові проєкти та переглядати обсяги співпраці в існуючих контрактах. Це призводить до зменшення попиту на нову співпрацю та створює ситуацію, коли пропозиція спеціалістів за деякими напрямками перевищує кількість відкритих позицій [1].

Повномасштабна війна в Україні залишається значним фактором впливу на ІТ-сектор. Хоча багато бізнесів адаптувалися до нових умов, як зазначають галузеві експерти, сам факт війни в країні все ще є стримуючим фактором для клієнтів. Міжнародні компанії виявляють обережність щодо розміщення нових

та продовження існуючих проектів в Україні. Представники галузевих асоціацій підкреслюють, що з початку повномасштабного вторгнення залучати та утримувати клієнтів стало значно складніше, і ця тенденція може посилюватися з продовженням війни.

Питання мобілізації та бронювання ІТ-спеціалістів викликає серйозне занепокоєння в галузі. Новий закон про мобілізацію створює невизначеність для ІТ-компаній. Галузеві аналітики зазначають, що кількість заброньованих співробітників ІТ-галузі критично мала – лише 1% від загальної кількості, що додає ризиків для співпраці з українськими компаніями. Представники ІТ-сектору попереджають про можливий негативний вплив на економіку через надмірні повноваження ТЦК та збільшення відповідальності директорів.

Обмеження на короткострокові відрядження ключових спеціалістів є значною проблемою. Вони необхідні для ведення переговорів і укладення контрактів, особливо в умовах, коли клієнти утримуються від візитів до України через безпекові ризики. Складність у отриманні дозволів негативно впливає на ІТ-експорт.

Можливі зміни в податковому законодавстві викликають занепокоєння в ІТ-спільноті [3]. Керівники компаній висловлюють надію на стабільну роботу режиму Дія City для ІТ-бізнесу. Представники регіональних ІТ-кластерів звертають увагу на анонсовані в Стратегії національних доходів дії щодо обмеження для ФОПів і перегляд чинних спеціальних режимів оподаткування, що підвищують ризики для іноземних клієнтів та інвесторів, особливо в контексті довгострокових контрактів.

Вплив розвитку штучного інтелекту (ШІ) на галузь також є важливим фактором. Фахівці зазначають, що ШІ може стати драйвером нового типу замовлень та продуктів, і країни та бізнеси, які швидше адаптуються до викликів, пов'язаних з розвитком ШІ, опиняться у вигірній ситуації. Водночас, це може призвести до змін у структурі попиту на ІТ-послуги та вимагати від українських компаній швидкої адаптації до нових умов [1].

Таким чином, українська ІТ-індустрія, незважаючи на свою ключову роль в економіці, стикається з серйозними викликами, включаючи глобальне економічне сповільнення, вплив війни, проблеми з мобілізацією та податкові невизначеності. Попри це, сектор демонструє стійкість. Для подальшого розвитку галузі необхідні стабільні умови ведення бізнесу, державна підтримка та адаптація до нових технологічних трендів, що дозволить зберегти позиції на міжнародному ринку та продовжити вносити вклад в економіку України.

Список використаних джерел

1. Річний обсяг ІТ-експорту України вперше знизився. Це плато чи погіршення ситуації? URL: <https://dou.ua/lenta/articles/it-export-2023/> (дата звернення: 01.08.2024).
2. Статистика зовнішнього сектору. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 01.08.2024).
3. Що буде з податками для ІТ-фахівців, ФОПами і як підготуватися до змін. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/> (дата звернення: 02.08.2024).